

శ్రీ ఆళవందార్ స్తోత్ర రత్నమాల ~ 1:

"స్వాదయన్నిహ సర్వేషాం త్రయ్యన్తార్థం సుదుర్గహం
స్తోత్రయామాస యోగీంద్రః వందే యామునాహ్వాయమ్"

సర్వేషాం సుదుర్గహం ~ అందరికిని గ్రహింపశక్యముకాని;

త్రయ్యన్తార్థం స్వాదయన్ ~ వేదత్రయార్థమును

ఆస్వాదింపజేయు;

యోగీంద్ర స్తోత్రయామాస ~ యోగిశ్రేష్ఠుడు స్తోత్రము చేసెనో;

తం యామునాహ్వాయం ~ యామున నామము గల;

తం వందే ~ ఆయనను నమస్కరించుచున్నాను.

భావము:

అందరికిని గ్రహింప శక్యముకాని వేదత్రయము యొక్క అర్థమును

ఆస్వాదింపజేయుచు స్తోత్రమును చేసిన యోగి శ్రేష్ఠుడగు యామున

మునిని నమస్కరించుచున్నాను.

"నమో నమో యామునాయ యామునాయ నమో నమః

నమో నమో యామునాయ యామునాయ నమో నమః"

వారి ఆచార్యులు రామమిశ్రులు ~ వారి ఆచార్యులు పుండరీకాక్షులు ~ వారి

ఆచార్యులు నాథమునులు ~ ఈ నాథమునులు తమకు పరమాచార్యులును

పితామహులు న్యాయతత్వాది గ్రంథకర్తలునై ఉన్నారు. ఆ నాథమునులకు

నమస్కరించుచున్నాను.

"నమో చింత్యాద్భుతా క్లిష్ట జ్ఞానవైరాగ్యరాశయే
నాథాయ మునయేగాధ భగవద్భక్తి సింధవే"

ఈ శ్లోకముచేత కూడా కూడా ఆచార్యవందనము చేయుచున్నారు.

*" తస్మై నమో మధుజిదంఘ్రి సరోజతత్వ
జ్ఞానానురాగ మహిమాతిశయాంతసీమ్నే ~
నాథాయ నాథమునయేత్ర పరత్రచాపి
నిత్యం యదీయ చరణౌ శరణం మదీయమ్" *

భావము: భగవత్తత్వ జ్ఞానమును భగవంతుని యందు అనురాగమును
అధికముగా గల నాథమునికి నమస్కారము. ఆ నాథముని దపద్మములే
ఇహపరములయందు నాకు శరణము.

పూర్వ శ్లోకమున పరతత్వ జ్ఞానమును ఈ శ్లోకమున అవతార తత్వ
జ్ఞానమును చెప్పబడెను. అధిక దాహము కలవాడు పలుమారు నీరు
ద్రావునట్లు ఇంకనూ ఆచార్యవందనమును చేయుచున్నారు.

*"భూయో నమో పరిమితాచ్ఛ్యుత భక్తి తత్వ
జ్ఞానామృతాబ్ధి పరివాహ శుభైర్వచోభిః
లోకేవతీర్ణ పరమార్థ సమగ్ర భక్తి
యోగాయ నాథమునయే యమినాం వరాయ" *

ప్రతిపదార్థాలు:

అపరిమిత అచ్యుత భక్తి ~ అపరిమితమైన భగవద్భక్తియు;

తత్వజ్ఞాన అమృతాబ్ధి ~ తత్వజ్ఞానము అను అమృత సముద్రము యొక్క;

పరివాహ శుభై వచోభిః ~ ప్రవాహమువలె శుభములైన సూక్తులచే;

లోకే అవతీర్ణ పరమార్థ ~ లోకమున అవతరించిన యదార్థమైన;

యని నా భక్తియోగాయ ~ నియమ వంతులలో భక్తి యోగముగల;

వరాయ నాథమునయే ~ శ్రేష్ఠుడైన నాథముని కొరకు;

భూయః నమః ~ తిరిగి నమస్కారము.

భావము:

లోకము నందు అపరిమితమైన భగవద్భక్తిని వ్యాపింపజేయు

వాక్యములతో గూడిన పరమార్థ భక్తిపూర్ణులగు నాథమునికి నమస్కారము.

మనోవాక్యాయ కర్మలను త్రికరణములకును గల పాపములను

ప్రతిబంధకములు పోవుటకు మూడు పర్యాయములు ఆచార్య వందన రూప

మంగళమును చేసిరట!

*"తత్వేన యశ్చిదచి దీశ్వర తత్సర్వభావ

భోగాపవర్గ తదుపాయ గతీరుదారః

సన్దర్శయన్నిరమిమీత పురాణ రత్నం

తస్మై నమో మునివరాయ పరాశరాయ"*

ప్రతిపదార్థాలు:

ఉదారః యః తత్వేన ~ ఉదారులగు ఎవరు యదార్థ్యముచేత;
విదచిదీశ్వర తత్సర్వభావ ~ జీవప్రకృతీశ్వరులను వాని స్వభావులను;
భోగ అపవర్గ తత్ ఉపాయ ~ సంసారభోగమును మోక్షమును వానియొక్క
ఉపాయములనూ;. గతీః సందర్శయన్ ~ ఫలములను చూపుచూ;
పురాణరత్నం నిరమమీత ~ పురాణశ్రేష్ఠమును(విష్ణుపురాణమును)
నిర్మించెనో; తస్మై మునివరాయ ~ ఆ మునిశ్రేష్ఠుడగు ; పరాశరాయ నమః ~
పరాశరుని కొరకు నమస్కారము.

భావము:

జీవన ప్రకృతీశ్వరులను (తత్వత్రయమును) ఉపాయోపేయములను
విశదీకరించు విష్ణు పురాణమును రచించిన పరాశరమునికి నమస్కారము.
విష్ణు పురాణము సాత్విక పురాణము ~ 9,000 వేల గ్రంథము ~
ప్రక్షిప్తములుండునని శంకించుటకవకాశము లేదు. గ్రంథకర్త పులస్థ్య
వశిష్టాదులవలన వరమునొందిన జ్ఞానాధికుడు సామాన్యప్రశ్న విశేష
సమానాధానాదులు గలవు. విరుద్ధాంశములు లేవు. అందువలన
పురాణములలో శ్రేష్ఠమైనది.

ఇతర విషయములుకూడా గల విష్ణుపురాణమును రచించిన
మునివలె గాక కేవల భగవద్విషయమైన గ్రంథములను రచించిన
శరగోపమునికినీ నమస్కరించు చున్నాను.

*"మాతా పితా యువతయస్తనయా విభూతిః

సర్వం యదేవ నియమేన మదన్వయానాం

ఆద్యస్యనః కులపతేర్వకుళాభిరామం

శ్రీమత్తదంప్రి యుగళం ప్రణమామిమూర్ధ్నా "

మాతాపితా యువతయః తనయాః ~ తల్లియు తండ్రియూ స్త్రీలును

పుత్రులునూ; విభూతిః సర్వం మదన్వయానాం ~ ఐశ్వర్యమును

సమస్తమును మా వంశస్తులకు: నియమేన యదేవ వః ~ తప్పక ఏదియో

మాకు; ఆద్యస్య కులపతే ~ పూర్వులగు కులపతి యగు నమ్మాళ్వార్ల

యొక్క; వకుళ అభిరామం ~ పొగడ పుష్పములచే మనోహరమైన;

శ్రీమత్ తత్ అంప్రియుగళం ~ సంపదగల ఆ పాద ద్వంద్వమును;

మూర్ ధ్నా ప్రణమామి ~ శిరస్సుచేత నమస్కరించుచున్నాను.

భావము:

భగవంతుడు నారాయణుడే ~ తల్లి తండ్రి మొదలగు సకల విధబంధువని

సుబాలోపనిషత్తులో ఆరవ ఖండమున చెప్పబడినది. అట్లే ఆచార్యుడే సకల

విధ బంధువని భావనచేసి నమస్కరించుచున్నారు. మా జ్ఞాన వంశము

వారకందరికిని సకలవిధ బంధువైన నమ్మాళ్వార్ల వకుళ పుష్పాలంకృత

మగు పాద ద్వందమునకు నమస్కారము.

*"యన్మూర్తిర్నిమే శ్రుతి శిరస్సు చ భాతి యస్మిన్~

అస్మ న్మనోరథ స్సకల స్సమేతి ~

స్తోష్యామి నః కులధనం కులదైవతం తత్ ~

పాదారవింద మరవింద విలోచనస్య"*

ప్రతిపదార్థాలు:

యత్ మే మూర్ధ్ని ~ ఏది నాయొక్క శిరస్సునందు: శృతిశిరస్సు చ భాతి ~
వేదాంతములయందు ప్రకాశించుచున్నదో; యస్మిన్ అస్మత్ మనోరథపథః ~
దేనియందు మాయొక్క మనోరథమార్గము; సకలః సమేతి ~ సర్వమును
కలియునో; తత్ నః కులధనం ~ ఆ మాయొక్క కులధనమును;
కులదైవతం ~ కులదైవతమును అగు;. అరవింద విలోచనస్య ~ తామర
పద్మముల వంటి నేత్రములుగల భగవంతునియొక్క;
పాదారవిందం స్తోష్యామి ~ పాదపద్మమును స్తోత్రము చేయుదును.

భావము:

వేదాంతముల యందు ప్రకాశించునదియు, నా శిరస్సున
ప్రకాశించునదియు, మా సకల మనోరథములకును విషయమైనదియు నైన
పుండరీకాక్షుని పాదారవిందమును స్తోత్రము చేయుదును. భగవంతుని
స్తోత్రము చేయుట అవశ్యకమని అందరికిని తెలిసిన విషయమే అగుట చేత
అతనిని స్తుతించుటకు సిద్ధపడుట సిగ్గులేని పని అని అనుచున్నారు.

*"తత్వేన యస్య మహిమార్ణవ శీకరాణుః

శక్యో నమాతు మపి శర్వ పితామహోద్యైః

కర్తుం తదీయ మహిమస్థుతి ముద్యతాయ

మహ్యం నమోస్తు కవయే నిరపత్రపాయ" *

ప్రతిపదార్థాలు:

యస్య మహిమార్ణవ ~ ఎవనియొక్క మహిమయను సముద్రముయొక్క;
శీకర అణుః తత్వేన ~ బిందువు యొక్క అల్పభాగము యదార్థముగా;
మాతుం నర్వ పి తా మహా ద్రుపి ~ ఇంతయనుటకు రుద్ర
బ్రహ్మదులచేతకూడా; నశక్యః తదీయ మహిమ ~ శక్యముకాదో' వానియొక్క
మహిమయొక్క; స్థుతిం కర్తుం ~ స్థుతినిచేయుటకు; ఉద్యతాయ
నిరపత్రపాయ ~ ప్రయత్నించిన లజ్జలేని; కవయే మహ్యం ~ కవియగు
నాకొరకు; నమః అస్తు ~ నమస్కారము అగుగాక.

భావము:

బ్రహ్మరుద్రాది దేవతలకును తెలియని భగవన్మహిమను స్తుతింపబూనిన
లజ్జలేని నాకు నమస్కారము, తనకుతాను నమస్కరించుకొనుట
హాస్యాస్పదమైనట్లు అపారమైన భగవన్మహిమను స్తుతింప బూనుట
హాస్యాస్పదము. ఐననూ భగవంతుని ఎవ్వరునూ స్తుతింపకపోలేదు.
వేదములును ~ దేవతలును ~ ఋషులును స్తుతించినట్లే ~ నేనునూ
స్తుతించెదను అని సమాధానపడి స్థుతికి ఉపక్రమించుచున్నాను.

*" యద్వాశ్ర మావధి యథామతి వాప్య శక్తః

స్థామ్యేవ మేవ ఖలుతేపి సదా స్తువంతః

వేదాశ్చతుర్ముఖ ముఖాశ్చ మహార్ణవాంతః

కోమజ్జతోరణు కులాచల యోర్వి శేషః"*

యద్వా శ్రమావధి ~ అట్లు కాక పోయిననూ శ్రమచెందువరకును;
యథామతివా అశక్తోపి ~ జ్ఞానము కొలదియైననూ శక్తిలేని వాడయ్యూ;
స్త్రామి సదా ~ స్తోత్రము చేయుదును ఎల్లప్పుడునూ; స్థువంతః తే వేదాః ~
స్తోత్రం చేయుచున్న ఆ వేదములును; చతుర్ముఖ ముఖాశ్చ ~
బ్రహ్మాదులునూ; ఏవమేనఖలు ~ ఇట్లేకదా; మహార్ణవాంతః ~ మహా
సముద్రములోపల; మజ్జతోః ~ మునిగిపోవుచున్న; అణుకులాచలయోః ~
అణువునకు కులపర్వతమునకును; కః విశేషః ~ ఏమి విశేషము?

భావము:

వేదములునూ బ్రహ్మాదులునూ తెలిపినంతవరకును శ్రమ
కలుగునంతవరకును కదా స్తోత్రము చేసినవి. నేనును అట్లే స్తోత్రము
చేయుదును. నాకంటే బ్రహ్మాదులు గొప్పవారైనను, భగవంతుని స్తోత్రము
చేయలేకపోవుటలో నాతో సమానులే. అణువైననూ కులపర్వతమైననూ
మహా సముద్రమున మునిగిపోవుటలో విశేషము లేదు కదా! అంటే
బ్రహ్మాదులకంటే నేనే నీ దయకు పాత్రుడగుటకు ఎక్కువ వీలు కలదు అను
చున్నారు.

**"కించైష శక్యతిశయేన నతేనుకంప్యః,

స్తోతా పితు స్తుతికృతేన పరిశ్రమేణ

తత్ర శ్రమస్తు సులభో మమ మంద బుద్ధేః

ఇత్యుద్యమోయ ముచితో మమ చాట్టనేత్ర!"

భావము:

స్తుతి చేయువాడు సామర్థ్యాతిశయమును జూపి నీ దయకు పాత్రుడు
కాలేడు. స్తోత్రము చేయలేక శ్రమజెందియే నీ దయకు పాత్రుడు కావలెను.
నేను మందబుద్ధి గలవాడను ~ కావున నాకు శ్రమ సులభమే, కావున, నా
యీ ప్రయత్నము యుక్తమైనదే.

*"నావేక్షసే యది తతో భువనాన్యమూని ~

నాలం ప్రభో భవితు మేవ కుతః ప్రవృత్తిః ~

ఏవం నిసర్గ సుహృది త్వయి సర్వ జన్తోః ~

స్వామిన్న చిత్రమిద మాశ్రిత వత్సలత్వమ్"*

భావము:

నీవు కటాక్షింపనిచో ఈ భువనములు పుట్టనే పుట్టవు. ప్రవృత్తి ఎట్లు
గలుగును? అందరికిని(కారణము వలన కాక), స్వతస్సిద్ధమైన
స్నేహితుడవగు నీ కాశ్రిత వాత్సల్యముండుట చిత్రముకాదు. (అని స్తోత్రపు
ప్రసంగమున భగవంతుని ఆశ్రిత వాత్సల్యగుణమును
అనుసంధించుచున్నాను).

*" స్వాభావికా నవధికాతిశయేశి త్వవం

నారాయణా! త్వయి నమృష్యతి వైదికః కః

బ్రహ్మశివశ్చత మఖః పరమస్స్వరాడితి

ఏ తేపి యస్య మహిమార్ణవ విపుషస్తే" *

భావము:

నారాయణా! ఏ వేదమును అధ్యయనము చేసినవాడైననూ నీ
స్వభావసిద్ధమైన సర్వాధిపత్యమును అంగీకరింపకపోడు ~ పురుషసూక్తాన్ని
అన్ని వేదములయందునూ పరింపబడుచున్నది. పురుషసూక్తమున
లక్ష్మీపతి యగు పురుషోత్తముడే సమస్త జగత్కారణమైన వాడనియు ~
సర్వాదేవాధికుడు అనియూ వివరింపబడి ఉన్నది. బ్రహ్మ శివేంద్రాదులు నీ
మహిమయను సముద్రమున నీటి బిందువుల వంటివారు.

*"కశ్చ శ్రీయః పరమ సత్వ సమాశ్రయః కః
కః పుండరీక నయనః పురుషోత్తమః కః
కస్యాయుత్సయుత శతైక కలాంశకాంశే
విశ్వం విచిత్ర చిద చిత్త విభాగ వృత్తమ్" *

భావము:

ధనమే సర్వాధిక్యమును కలుగజేయునది ~ ధనాధి దేవత లక్ష్మీ, లక్ష్మీపతి
సర్వాధికుడనుటకు సందేహము లేదు. ఎవడు లక్ష్మీకి లక్ష్మీయో ~ లక్ష్మీకి
ఆధిక్యము కలుగజేయువాడో ~ పరమ సాత్వికుడో ~ పుండరీకాక్షుడో ~
పురుషోత్తముడో ~ చిదచిద్విభాగము జగత్తంతయు ఎవని అంశమో అట్టి
సర్వేశ్వరుడవు నీవే.

ఈ శ్లోకములయందు నారాయణానువాకమున జెప్పబడిన రీతిగానూ

కొన్ని ఉపపత్తులచేతనూ సర్వ జగత్కారణమైన లక్ష్మీలతి యగు
నారాయణుని సర్వోత్తమత్వము చెప్పబడినది. ఇట్లు శృత్యర్థ
సమన్వయాదులచే నారాయణుని సర్వాధిక్యమును వివరించి ఇతిహాస
పురాణోక్తార్థ విశేషములను అనుసరించి నారాయణుని సర్వోత్తమత్వమును
వివరించుచున్నారు.

*" వేదాపహార గురుపాతక దైత్య పీడాది

ఆపద్విమోచన మహిష్ట ఫలప్రదానైః

కోన్యః ప్రజా పశుపతీ పరిపాతి కస్య

పాదో దకేన సశివస్స్వశిరో ధృతేన"*

భావము:

బ్రహ్మ, వేదములను మధుకైటభులు ఎత్తుకొని పోవనేమియు తోచకయుండ,
వారిని జయించి వేదములను తెచ్చియిచ్చియు ~ రుద్రుడు బ్రహ్మ
శిరస్సును తెగవేయుటయను మహాపాపముచే చింతనొంద పాపమును
పోగొట్టి చింతదీర్చియు, రాక్షస బాధలు మొదలగు ఆపదలను పోగొట్టియు,
మహాఫలములను ఎవడిచ్చెనో; ఎవని పాదోదకమును శిరస్సున ధరించి
రుద్రుడు శివుడు (పవిత్రుడు) య్యెనో అతనిని ప్రార్థించెదను.

**" కస్యోదరే హర విరించి ముఖ ప్రపంచః ~ కోరక్షతీ మమ జనిష్టచ
తస్యనాభేః

క్రాంత్యా నిగీర్య పునరుద్ధిరతి త్వ దన్యః ~ కః కేనవైషపరవానితి

శక్యశంకః" **

భావము:

బ్రహ్మ రుద్రాదులగు ప్రపంచమంతయు ప్రళయమున ఎవని ఉదరమందు
ఉండునో ~ దీనినెవడు రక్షించునో ~ ఇది ఎవని నాభి వలన పుట్టినో అట్టి
సర్వేశ్వరుడవు నీవు. నీకంటే పరులెవరీ ప్రపంచమును కొలిచి
ప్రళయకాలమున కబళించి సర్గకాలమున తిరిగి బయటికి వెడలించును? ఈ
ప్రపంచము మరియొకని కెవ్వనికి ఆధీనమై ఉన్నదని శంకించుటకు
అవకాశము లేదు. సత్వగుణము చేతను దేవతా పారమార్థ్య వేత్తల
వాక్యములచేతనూ తెలియబడు నీ సర్వోత్తమ తత్వమును
కొందరాసురప్రకృతి గలవారు తెలియలేరు అనుచున్నారు.

**త్వాం శీల రూపచరితైః పరమప్రకృష్ట ~ సత్వేన సాత్వికతయా
ప్రబలైశ్చశాస్త్రైః ప్రఖ్యాత దైవపరమార్థ విదాం మతైశ్చ ~ నైవాసుర ప్రకృతయః
ప్రభవంతి బోద్ధుమ్"

భావము:

శీలము: అచిత్కల్పమగు నీజగత్తును సృజించి దుష్ప్రవృత్తి ఎక్కువైనచో
కర్మాను సారము లయమును బొందించి మోక్షము నిచ్చుట ఇట్లు
మందులతో కలసిమెలసి జగత్తును రక్షించెడి స్వభావము.

రూపము: కర్మజనిత సంసార వశవర్తిగానీ యోగి ధ్యానోపయోగియగు
 శుభాశ్రయ మైన దివ్య మంగళ విగ్రహం కలిగి ఉండుట. చరితము: సాధు
 పరిత్రాణమును దుష్కృత వినాశమును ధర్మ సంస్థాపనమును
 అనేక విధముల చేసి ఉండుట. పరమ ప్రకృష్ట సత్వము: నిర్మలమును
 ప్రకాశకమును సుఖరూపమును యధార్థ జ్ఞాన జనకమునగు సత్వ
 గుణము రజస్తమో మిశ్రమై ఉండక శుద్ధమై ఉండుట. ఇట్టి గుణములుగల
 నారాయణుడే సర్వ దేవాద్భికుడు. ఇతర దేవతలు కారు. ఇట్లు దేవతా
 పారమార్థ్యమును తెలిసిన పరాశర వ్యాస వాల్మీక్యాదులు సాత్విక
 గ్రంథములగు విష్ణు పురాణము ~ భారతము ~ రామాయణము మొదలగు
 వేదోప బృహహణముల యందు వివరించి ఉన్నారు. ఆసురప్రకృతులగు
 వారీ సంగతులను తెలుసుకొనజాలరు. సర్వ వ్యాపి యైన భగవంతుని
 మాయామోహితులు కనుగొన లేరు. భగవద్ భక్తి కలవారే
 కనుగొనగలనుచున్నారు.

**" ఉల్లంఘిత త్రివిధసీమ సమాతిశాయి
 సంభావనం తవపరి బ్రుడిమ స్వభావం
 మాయా బలేన భవతాపి నిగూహ్యమానం
 పశ్యంతి కేచిదనిశం త్వదనన్య భావాః" **

భావము:

ఇచ్చటనే ఉన్నాడు ~ మరొకచోట లేడనుట దేశ పరిచ్ఛేదము; ఈ
కాలమందే ఉన్నాడు మరొక కాలమందు లేడనుట కాల పరిచ్ఛేదము; ఈ
వస్తువు కాదనుట వస్తు పరిచ్ఛేదము; త్రివిధ పరిచ్ఛేదములు లేనట్టియూ ~
నీతో సమమైనవారునూ ~ అధికులైనవారును ఉన్నారని ఊహించుటకైనా
వీలులేనట్టి నీ మహత్వమును ఇతర భావము లేక నీ యందే
కాగ్రభావముగల కొందరు తెలిసికొందురు. భగవంతుని సర్వకారణత్వమును
వివరించుచున్నారు ఈ శ్లోకములో.

*" యదండమండాంతర గోచరంచ యత్

దశోత్తరాణ్యావరణాని యానిచ

గుణాః ప్రధానం పురుషః పరంపదం

పరాత్పరం బ్రహ్మచ తే విభూతయః" *

భావము: అండాంతర్గతులగు బ్రహ్మాదులే గాక, బ్రహ్మాండములును,
పదేసిరెట్లు (జలాగ్ని వాయ్వాకాశహంకార మహదవ్యక్తావరణములను)
సప్తావరణములునూ, సత్వతజస్తమో గుణములును ~ ప్రకృతియు ~
బద్ధజీవులును, పరమపదమును, దివ్యమంగళ విగ్రహమును, నీకు శేష
భూతములైనవే.

*" _వశీవ దాన్యో గుణవాన్ ఋజుశ్శుచిః

మృదుర్దయాళుర్మ ధురస్థిరస్సమః

కృతీకృతజ్ఞ స్వ భావతః

సమస్త కల్యాణ గుణామృతోదధిః!*

భావము:

నీవు సర్వమును స్వవశమున కలవాడవు. సర్వఫలప్రదు డవు ~ భక్తులతో కలసి ఉండెడి శీలగుణము గలవాడవు. మనోవాక్యాయ కర్మలయందు ఏకరూపమైన వాడవు. భావశుద్ధి కలవాడవు. భక్తుల విశ్లేషమును సహింపని మనోమార్దవమును కలవాడవు. మనోహరమైనవాడవు. చలింపని వాడవు. అందతికిని సమముగా ఆశ్రయింప దగిన వాడవు. కుశలుడవు. ఆశ్రతులు స్వల్ప కార్యములను చేసినను అధికముగ తలంచెడి వాడవును. అని 12 గుణములను ఈ శ్లోకములో చెప్పినారు. స్వభావము చేతనే సమస్త కల్యాణ గుణములకును సముద్రము వంటివాడవు. భగవంతుని గుణముల సంఖ్యేయములను పరిమితి లేనివియును ఇట్టి గుణములను వివరించు రీతిని చెప్పుచున్నారు.

*"ఉపర్యు పర్యబ్జ భువోపి పూరుషాన్

ప్రకల్ప్యతే యే శతమిత్యనుక్రమాత్

గిరిస్త్యదేకైక గుణావధీప్సయా

సదాస్థితా నోద్యమతోతిశేరతే" *

భావము:

యౌవనము ~ విద్య ~ దార్ద్యము ~ బలము ~ ధన సమృద్ధియు కలిగిఉండుట మనుష్యానందముము. దీనికి నూరురెట్లు మనుష్య గంధర్వానందము ~ అని ఇట్లానందములను రెట్టించుచు చెప్పి చెప్పి

యజ్ఞసంభవుడగు బ్రహ్మకుపైనిగూడా పురుషులను కల్పించి
 నీయానందమును వర్ణింప మొదలిడి చివరకు ఈ ఆనందము ఇంత అని
 చెప్పలేక వాక్కును మనస్సును మరలిపోవునని ఇట్లొక్కొక్క గుణమునే
 పూర్తిగ వర్ణింపలేక అట్లే ఉండిపోవుటయేగానీ నీ గుణ వర్ణనమున
 ప్రయత్నముకంటే అధికమైన కార్యసిద్ధిని వేదములుకూడా పొందలేక
 పోయినవి.

*"త్వదాశ్రితానాం జగదుద్భవ స్థితి ~ ప్రణాశసంసార విమోచనాదయః

భవంతి లీలా విధయశ్చ వైదికాః ~ త్వదీయ గంభీర మనోసారిణః" *

త్వత్ ఆశ్రితానాం ~ నీయొక్క ఆశ్రితులయొక్క; జగత్ ఉద్భవ స్థితి ~
 జగత్తుయొక్క జన్మమును స్థితియు; ప్రణాశ సంసార విమోచనాదయః ~

నాశమును సంసారమోక్షము మొదలగు దలగునవియు; వైదికాః

లీలావిధయః త్వదీయ ~ వేదసంభంధమైన లీలావిధులును నీ

సంబంధమగు; గంభీరమనః ~ గంభీరమగు మనస్సును; అనుసారిణః భవంతి

~ అనుసరించునవి అగుచున్నవి.

భావము :

నీ ఆశ్రితుల జన్మ స్థితి లయ మోక్షములును, వేదవిధులు, నీ

అభిప్రాయమును అనుసరించునవి.

*"నమో నమో వాజ్ఞన సాతిభూమయే

నమో నమో వాజ్ఞమనసైక భూమయే

నమో నమో సంత మహా బిభూతయే

నమో నమో నంత దయైక సింధవే" *

భావము:

భగవంతుడు వాక్కుచే వర్ణింపబడుదానికంటెను, మనస్సుచే తలంపబడు దానికంటెను ఎక్కువ మహిమగలవాడు. వాఙ్మనస్సులకు ముఖ్యవిషయము కాదగిన వాడు. అనంతమైన విభూతిగలవాడు. అధిక దయా సముద్రుడు. అట్టి భగవంతునికి నమస్కారము. సర్వాధిక మహిమ కల భగవంతుని యందు తమ స్వరూపమునకు అనురూపమైన ప్రపత్తిని చేయుచున్నారు.

*"న ధర్మ నిష్టోస్మి న చాత్మ వేదీ ~ న భక్తిమాన్ త్వచ్ఛరణారవిందే~
అకించనో నన్యగతిశ్శరణ్యః ~ త్వత్పాదమూలం శరణం ప్రపద్యే" *

భావము: నేను ధర్మ నిష్ఠ కలవాడను కాను ~ ఆత్మ జ్ఞానము కలవాడనూ కాను. అకించనుడను. గత్యంతరము లేనివాడని. రక్షకా! నీ పాదములనే శరణుచొచ్చుచున్నాను.

(అనుకూలమైన కర్మజ్ఞాన భక్తులు లేకపోవుట యట్లుండ ప్రతికూలమైన పాపములచే నిండియున్నవాడని చెప్పుచున్నారు ఆళ్వారులు.)

*"న నిందతం కర్మ తదస్తి లోకే, సహస్ర శో యన్నమయీ వ్యధాయి
సోహం విపాకావసరే ముకుంద!, క్రందామి సంప్రత్యగతి వాగ్రే" *

భావము: నేను పలుమారు చేయని పాప కర్మ లేదు. కానీ పాపము ఫలించెడి కాలమున గతిలేనివాడనై నీ యెదుట మొరబెట్టుచున్నాను.

నేనిట్టి వాడనైననూ నీ కటాక్షము వలననే చిరకాలమునకు నిన్ను
పోందుచున్నానని అనుచున్నారు.

*"నిమజ్జతోనంత భవార్ణవాంతః ~ చిరాయమే కూల్స్మి వాసి లబ్ధః ~
త్వయాపి లబ్ధం భగవన్ని దానీం ~ అనుత్తమం పాత్రమిదం
దయాయాః" *

భావము: భగవంతుడా! అపార సంసార సముద్రమునబడి మునిగి
పోవుచున్న నాకు ఒడ్డువలె నీవు దొరికితివి. నీ దయకు గూడా
యోగ్యమగు పాత్రమైన నేను దొరికితిని. అందరికంటే నేనే అకించనుడను
కనుక నీ దయకు ఉత్తమ పాత్రుడ నని భావము. నీవే రక్షకుడవు ~ నేను
చేయునదేమియు లేదు. అయిననూ నా దుఃఖమును పోగొట్టుకొనుట
యందు ఆసక్తిచే తొందరపడి ఇట్లనుట లేదు. నీ భక్తులు దుఃఖమును
పోందుట నీకే అనుచితము. నీ గొప్పదనమునకు కొరత లేకుండుటకే ఇట్లు
విన్నవించుచున్నానను చున్నారు.

*" అభూత పూర్వం మమ భావి కిం వా
సర్వం స హి మే సహజం హి దుఃఖం
కింతు త్వదగ్రే శరణాగతానాం
పరాభవో నాథ! న తేను రూపః" *

భావము: అపూర్వమైన ముందుకలుగబోవు దుఃఖముల నన్నింటినీ

నేను సహించెదను ~ నాకు దుఃఖము సహజమే కదా! కానీ నీ యెదుట
నిన్ను శరణుబొందినవారికి పరాభవము కలుగుట నీకు ఉచితమైనది కాదు.
నీవు నిరసించిననూ నీ పాదములను విడువని తమ యనన్యగతిత్వము
వలని మహా విశ్వాసమును ప్రకటించుచున్నారు.

*" నిరాసకస్యాపి నతావదుత్సహే

మహేశ! హాతుం తవ పాదపంకజం

రుషా నిరస్తోపి శిశుస్తనంధయో

న జాతు మాతుశ్చరణౌ నిహాసతి" *

భావము: సర్వేశ్వరా! నీవు తొలగ ద్రోచిననూ నీ పాదపద్మములను
విడువ జాలను. కోపించి నిరసించిననూ తల్లి పాదములను పాలుద్రావు
శిశువు విడువదు కదా! నిన్ను కొలుచుటకు నాకు గత్యంతరము
లేకపోవుట చేతనే కాదు. రమ్మమైన నీ పాదపద్మముల యందు ఆసక్తమైన
మనస్సు మరియుక విషయమును కోరదనుచున్నారు.

*"తవామృతస్యందిని పాదపంకజే ~ నివేశితాత్మా కథ మన్యదిచ్ఛతి ~

స్థితిరవిందే మకరంద నిర్భరే ~ మధువ్రతో నేక్షురకంహి వీక్షతే" *

భావము: అమృతమును స్రవించునట్లు రమణీయమైన నీ

పాదపద్మమునకు ఆసక్తమైన మనస్సు మరియుక దానిని కోరదు.

మకరంద పూర్ణమైన తామర పద్మముండగా తుమ్మెద నీరు గొబ్బి పూవును

చూడదుగదా! మనోవాక్యాయ కర్మములను కరణత్రయముచే చేయబడు
ప్రపత్తియే గాక కేవలము అవస్యకమగు నమస్కారము మాత్రమే
భగవన్ముఖోల్లాసమునకు చాలును అని అనుచున్నారు.

*"త్వదంఘ్రి ముద్దిశ్య కదాపి కేనచిత్ ~ యధాతథావాపి సకృత్ప్రతోంజలిః
తదైవముష్ణాత్య శుభాన్య శేషతః ~ శుభాని పుష్ణాతి నజాతు
హీయతే" *

భావము: నీపాదములను గురించి యెప్పుడైన ~ ఎవ్వడైన ~ ఎట్లైనను ఒక
మారు చేసిన అంజలి అశుభముల నన్నింటినీ పోగొట్టి శుభములను
చేగును. ఎప్పుడును వ్యర్థము కాదు.

*"ఉదీర్ణ సంసార దవాశు శుక్షణిం ~ క్షణేన నిర్వాప్య పరాంచ నిర్ఘ్రితిం~
ప్రయచ్ఛతి త్వచ్ఛరణారుణాంబుజ ~ ద్వయానురాగామృత
సింధుశీకరః" *

భావము:

నీ పాద పద్మముల విషయమగు అనురాగమే సంసార దావాగ్నిని
క్షణములో ఆర్పి పరమ నిర్వాణమును కలుగజేయును. భగవత్పాద సేవను
ప్రార్థించుచున్నాను.

*"విలాస విక్రాంత పరావరాలయం ~ నమస్యదార్తి క్షపణే కృతక్షణం ~
ధనం మదీయం తవ పాద పంకజం ~ కదాను సాక్ష్యారవాణి
చక్షుషా" *

భావము: శ్రమలేక విలాసచేతనే న్యూనాధిక భేదమును ఎంచక
సర్వలోకములను ఆక్రమించినదియూ~ నమస్కరించు భక్తుల ఆర్తిని
పోగొట్టినదియు నాకు ధనమైన ~ ప్రాప్యమును ప్రాపకమునైన ~ నీ
పాదపద్మమునుఎప్పుడు సాక్షాత్కరింతును? భగవత్పాదములను తమ
శిరస్సున ధరింపజేయవలయునని ప్రార్థించు చున్నారు.

*" కదా పునశ్శంఖ రథాంగ కల్పక ~ ధ్వజారవిందాంకుశ వజ్రలాంచనం ~
త్రివిక్రమ! త్వచ్ఛరణాంబుజ ద్వయం~మదీయ మూర్ధాన
మలంకరిష్యతి" *

భావము:

శంఖ చక్రాది రేఖలు గల నీ దివ్య పాద పద్మములు నా శిరస్సును ఎప్పుడు
అలంకరించునో! శుభాశ్రయమైన భగవంతుని దివ్యమంగళ విగ్రహము
మొదలగువానిని అనుసంధించి, తమ ప్రాప్య స్వరూపమును
చెప్పుచున్నారు ఈ శ్లోకములో!

*"విరాజమానీజ్వల పీతవాసనం ~ స్మితాతసీ సూన సమామలచ్ఛవిం ~
నిమగ్ననాభిం తను మధ్యమున్నతం ~ విశాల వక్షస్థల శోభి లక్షణమ్" *

భావము:

ప్రకాశించుచున్న కాంతిగల పచ్చని వస్త్రముకలవాడవు, వికసించిన
అవిశపువ్వుతో సమానమైన నిర్మలమైన కాంతికలవాడవు ~ లోతైన నాభి
కలవ్పడవు ~ సూక్ష్మమైన మధ్యము గలవాడవు ~ ఉన్నతమైనవాడవు
~విశాలమైన వక్షస్థలముచే ప్రకాశించు లక్షణము కలవాడవు.

*" చకాసతం జ్యోతిణ కర్కశైశ్శుభైః ~ చతుర్భిరాజాను విలంబి భిర్భుభైః ~
ప్రియావతం సోత్పల కర్ణభూషణ ~ శ్లధాలకాబంధ విమర్ద శంసిభిః" *

భావము:

నారీయోక్క దెబ్బలచే కఠినమై శుభములైన జానువులవరకూ వ్రేలుచున్న
ప్రియురాలీయొక్క కర్ణభూషణమైన కలువపువ్వు యొక్కయూ
వీడినకొప్పుయొక్కయూ సమ్మర్జమును తెలియజేయుచున్న నాలుగైన
భుజములచే ప్రకాశించుచున్నవాడవు.

*"ఉదగ్ర పీనాంస విలంబి కుండల ~ అల కావళీ భంధుర కంబుకంధరం ~
ముఖశ్రీయా న్యక్కూత పూర్ణ నిర్మల ~ అమృతాంశు
బింబాంబురుహోజ్వల శ్రీయమ్" *

భావము:

అదికముగా బలిసి ఉన్న భుజశిఃరస్సులయందు వ్రేలుచున్న
కుండలముల చేతనూ ~ శిరోరుహముల చేతనూ సుందరమగు
శంఖమువంటి మెడగలవాడవునూ ~ ముఖకాంతిచేత తిరస్కరింపబడిన
పూర్ణమైన నిర్మలమైన చంద్రబింబము యొక్కయూ ~ పద్మము
యొక్కయూ ప్రకాశించెడి శోభకలవాడవు.

**" ప్రబుద్ధ ముగ్ధాంబుజ చారు లోచనం ~ సవిభ్రమ భ్రూలతముజ్వలాధరం

~

శుచిస్మితం కోమల గండ మున్నసం ~ లలాట పర్యంత
విలంబితాలకమ్" *

భావము:

వికసించిన సుందరమైన పద్మము వలె మనోహరమైన నేత్రములు
కలవాడవునూ, విలాసతోగూడిన లతలవంటి కనుబొమ్మలి గలవాడవునూ,
కాంతిగల పెదవి గలవాడవునూ, శుద్ధమైన పువ్వు గలవాడవునూ,
కోమలమైన గండస్థలములు కలవాడవునూ, ఎత్తైన నాసిక కలవాడవునూ,
నుదుటివరకునూ వ్రేలి ఉన్న శిరోరుహములు కలవాడవు నీవు.

*"స్ఫురత్కీరీటాంగద హారకన్తికా ~ మణీంద్ర కాంచీగుణ నూపురాదిభిః ~

రథాంగ శంఖాసి గదాధనుర్వరైః ~ లసత్తులస్యా
వనమాలయోజ్జ్వలమ్" *

ప్రకాశించుచున్న కిరీటమును, కేయూరమును, హారమును,
 కంఠాభరణ్ణునూ , మణిశ్రేష్ఠమగు కౌస్తుభమునూ, మొలనూలునూ,
 కడియములును మొదలగువాని చేతను చక్రమును, శంఖమును, కత్తియు,
 గదయు, శ్రేష్ఠ ధనస్సు చేతను, ప్రకాశించు తులసి గల వనమాలిక చేతనూ
 ప్రకాశించుచున్నవాడవు నీవు స్వామీ!

*"చకర్దయస్యా భవనం భుజాంతరం ~ తవప్రియం ధామ యదీయజన్మభూః ~
 జగత్సమస్థం యదపాంగ సంశ్రయం ~ యదర్దమంభోధిర
 మధ్యబంధిచ" *

భావము: ఎవరికి భుజమధ్యమును నివాసగృహముగా చేసేతివో, ఎవరి
 జన్మభూమి నీకు ప్రియమైన స్థానమో, సమస్తమైన జగత్తు ఎవరి
 నేత్రాంతమును ఆశ్రయించి ఉండునో, ఎవరి నిమిత్తము సముద్రము
 మధింపబడెనో, బంధింపబడెనో, అట్టి నీకు ప్రణామములు. లక్ష్మీ విష్ణు
 వక్షస్థలమునందే నివశించును. విష్ణువు లక్ష్మీకి జన్మభూమి అయిన
 సముద్రమునందే పవ్వళించును. జగత్తంతయునూ లక్ష్మీ కటాక్షమునే
 ఆశ్రయించి ఉండును. లక్ష్మీ కొరకే సముద్రాన్ని మధింపబడెను ~ లక్ష్మీ
 అవతారమగు సీత కొరకే సముద్రానికి వారధి కట్టబడెను.

*"స్వవైశ్వరూపేణ సదానుభూతయాపి ~
 అపూర్వ వత్ విస్మయ మాదధానయా, ~

గుణేన రూపేణ విలాసచేష్టితైః ~

సదా తవైగోచితయా తవశ్రియా"*

భావము:

తనయొక్క విశ్వ రూపములచేత ఎల్లప్పుడునూ అనుభవించబడినను
అపూర్వమువలె ఆశ్చర్యమును చేయుచున్నట్టియు గుణముచేతను
రూపము చేతను విలాస చేష్టల చేతను ఎల్లప్పుడునూ నీకే తగినట్టి నీ
యొక్క లక్ష్మీయొక్క వానిన శరణుకోరుచున్నాను.

*"తయా సహాసీన మనంతబ్ధోగిని

ప్రకృష్ట విజ్ఞాన బలై కథామని

ఫణామణి వ్రాత మయూఖ మండల

ప్రకాశ మానోదర దివ్యధామని"*

భావము: ఆమెతోకూడా అధికమైన జ్ఞానమునకును బలమునకును
ముఖ్య స్థానమైన పడగల మణులయొక్క సమూహముయొక్క,
కిరణములయొక్క సమూహముచేత ప్రకాశించు మధ్యభాగముల
దివ్యప్రదేశముగల అనంతుడను సర్పమునందు కూర్చుండునట్టి స్వామిని
వేడుకుంటున్నాను.

*"నివాస శయ్యాసన పాదుకాంశుక ~ ఉపధాన వర్షాతప వారణాదిభి ~

శరీరభేదైస్తవ శేషతాంగతైః ~ యథోచితం శేష ఇతీర్యతే జనైః"*

భావము:

ఏ శేషుని నీకుపయోగమైన వాస స్థానము శయ్య ఆసనము, పాదుకలు, వస్త్రము, తలగడ, గొడుగు, మొదలగు రూపములు గల శరీర భేదములు గలిగి ఉండుటచేత జనులు శేషుడని అనుచున్నారో? అని వెఱునుకటి శ్లోకముతో అన్వయము చేసుకోవాలి.

*"దాసస్సఖా వాహన మాసనం ధ్వజో

యస్తే వితానం వ్యజనం త్రయీమయః

ఉపస్థితం తేన పురో గరుత్మతా

త్వదంఘ్రి సమ్మర్థ కిణాక శోభినా" *

భావము:

నీకు దాసుడను ~ స్నేహితుడునూ ~ వాహనమునూ ~ ఆసనమునూ ~ ధ్వజమును ~ చాందినీయునూ ~ విసనకర్తయునగు ~ వేదత్రయ స్వరూపుడగు నీ పాదముల రాపిడి వలన కాచిన కాయలచే ప్రకాశించు గరుత్మంతునిచే యెదుట సేవింపబడువాడవు.

*"త్వదీయ భుక్తోఽఙ్గిత శేషభోజినా ~

త్వయా నిస్సృష్టాత్మభరణ యద్యతా ~

ప్రియేణ సేనాపతినా నివేదితంతత్ ~

తథాను జానంత ముదార వీక్షణైః" *

భావము:

నీవు భుజించి విడువబడిన శేషమును భుజించునట్టియూ ~ నీ చేత
ఉంచబడిన స్వకీయ భారము గల ప్రియుడగు సేనాపతిచే ఏది ఎట్లు
తెలియజేయబడెనో ~ దానిని అట్లే ఉదారమైన దృష్టులచేత అనుమతించు
చున్నవాడవు నీవు స్వామీ!

,**"హతాకిల క్లేశమలైస్స్వభావతః , సదానుకూల్యై కరసైస్తవోచితైః ~

గృహీత తత్తత్పరిచార సాధనైః ~ నిషేవ్యమాణాం సచివైర్య ధోచితమ్" **

భావము: అ విద్యాది ప్రకృతి సంబంధ రహితులైనట్టియూ, తమలో తాము
అనుకూలరైనట్టియూ నీకు ఉచితమైన పరిచరణ సాధనములను చేత
బూనియున్న పరిచారకులచే సేవింపబడుచున్నవాడవు నీవు స్వామీ!

*"అపూర్వ నానారసభావ నిర్భర ~ ప్రబుద్ధయా ముగ్ధ విదగ్ధ లీలయా ~

క్షణాణు వత్క్షప్త పరాదికాలయా ~ ప్రహర్షయంతమ్ మహీషిమ్

మహాభుజమ్" **

భావము:

అపూర్వమైన నానారసముల చేతను, భావములచేతను పూర్ణమైనట్టిదియు,
అధికమైన కాలమును క్షణకాలమువలె వెళ్ళింప గలిగినట్టియూ,
చాతుర్యముగల లీలచే నీ పట్టమహిషిని సంతసింపచేయుచున్న
వాడవు నీవు.

*"అచింత్య దివ్యాద్భుత నిత్యయౌవన
స్వభావ లావణ్య మయామృతోదీం
శ్రియశ్శ్రీయం భక్తజనైక జీవితమ్
సమర్థ మాపత్సఖమర్థి కల్పకమ్"*

భావము:

అద్భుతమైన యౌవన లావణ్యాదులు గలవాడవును, లక్ష్మికి గూడా శోభను
కలుగజేయువాడవునూ, ఆపత్కాల స్నేహితుడవును, యాచకులకు
కల్పవృక్షము వంటి వాడవు నీవు.....

*" భవంతమేవాను చరనిరంతరమ్
ప్రశాంత నిశ్శేష మనోరథాంతరః
కదాపహై కాంతిక నిత్యకింకరః
ప్రహర్ష యిష్యామి సనాథ జీవితః"*

భావము:

అగునట్టి నిన్నే అనుసరించుచూ ఇతర మనోరథములేమియూ లేక
నీకే నిత్యకింకరుడవై సఫల జీవనాన్ని గలవాడవై ఎప్పుడూ నిన్ను
సంతోషింపజేయుదును.

*"ధిగశుచిమ వినీతం నిర్దయం మామలజ్జం
పరమపురుష యోహం యోగివర్యగ్రగణైః

విధి శివ సనకాద్వైః ధ్యాతుమత్యంత దూరం

తవ పరిజన భావం కామయే కామ వృత్తః" *

భావము:

నేను శుచినిగానూ ~ వినయము ~ దయ ~ లజ్జ లేనివాడను. నిందకు విషయమైనవాడను. పరమపురుషా! గొప్పవారనబడు బ్రహ్మ శివ సనకాదులకు కూడా దూరమైన విలక్షణుడవగు నీకు పరిజన భావమునొందుటకు కామము(ఆశ) చేతనే కోరుచున్నాను. విహీనమైన సంసారమును నీ కృపచేతనే పోగొట్టి నన్ను నీ వానిగా చేసుకొనమని ప్రార్థించుచున్నాను.

*"అపరాధ సహస్రభాజనమ్ ~ పతితమ్ భీమభవార్ణవోదరే ~

అగతిమ్ శరణాగతమ్ హరే ~ కృపయా కేవల మాతృసాత్కురు" *

భావము:

అనేక అపరాధములకు స్థానమై భయంకరమైన సంసార సముద్రములో పడిపోయి గతిలేక నిన్నే శరణు జొచ్చిన నన్ను నీ దయచేతనే నీ అధీనునిగా చేసుకొనుము. ఇంకనూ సంసార నిహీనతనే చెప్పుచున్నారు.

*"అవివేక ఘనాంధ దిగ్ముఖే ~ బహుధాసంతత దుః ఖవర్షిణి

భగవన్! భవదుర్దినే పథః ~ స్థలితమ్ మామవ లోకయాచ్ఛ్యత!

భావము:

అవివేకమును చీకటిచే దిక్కులు తెలియక, దుఃఖములను సమ్మద్దిగా
వర్షించు సంసార దుర్దినమున (వర్షమున) దారితప్పిపోయిన నన్ను కరుణ
చూడుము. నీ దయ తప్ప వేరే గతి నాకు లేనట్లే ~ దయచూచుటకు
యోగ్యుడగు తక్కువ వాడు నా కంటే మరియుకడు నీకు దొరకడని
చెప్పుచున్నాడు.

*" న మృషా పరమార్థమేవ మే ~ శ్రుణు విజ్ఞాపన మేక మగ్రతః
యది మే న దయిష్యసే తతో ~ దయనీయస్తవ నాథ దుర్లభః" *

భావము:

అసత్యము కాదు. నిజమే నా యొక్క విజ్ఞాపనమును వినుము. నాథా!
నీవు నాకే దయచూపకపోయినచో దయ చూపదగిన వాడు మరియుకడు
నీకు దొరకడు. అందరికంటే నేనే తక్కువవాడను అనుట. ఈ సంబంధాన్ని
విడువ వలదని ప్రార్థించుచున్నాను.

*"తదహం త్వద్యతే న నాథవాన్ ~ మద్యతే త్వం దయనీయ వాన్న చ
విధి నిర్మితమేత దన్వయం ~ భగవన్! పాలయ మాస్మ జీహపః" *

భావము: నాకు నీ కంటే మరొక నాథుడు లేడు ~ నీకు నా కంటే మరొకడు
దయచూపదగినవాడు లేడు. దైవ నిర్మాణమిట్లున్నది. ఇట్టి ఈ

సంబంధమును పరిపాలింపుము. విడిచి పెట్టకుము. భగవంతుని
పాదపద్మములయందు ఆత్మ సమర్పణమును చేయుచున్నాను.

*"వపురాదిషు యోపికోపివా ~ గుణతో సాని యధాతథా విధః

తదహంతన పాదపద్మయోః ~ అహమ దైవ మయా సమర్పితః"*

భావము: ఆత్మ యన, దేహమే అనియూ, ఇంద్రియములనియు,
మనస్సనియు, ఏ గుణములును లేనివాడనియు, జ్ఞానమాత్రుడనియూ,
జ్ఞాత అనియూ, భగవత్పరతంత్రుడనుయూ, ఇట్లనేకులు అనేక విధముల
చెప్పుచున్నారు. నేనెట్టివడనైననూ ఎట్టి గుణములు కలవాడనిననూ
నన్ను నీ పాదపద్మములయందు సమర్పణ చేయుచున్నాను.

*"మమ నాథ యదస్తి యోస్మ్యహం~ నిఖిలం తచ్చ మాధవ

నియ త ద్వమితి ప్రబుద్ధధీ ~ అధవా కిన్ను సమర్పయామితే"*

భావము: నాథా! నాకు కలదియు, నేనును నీ వస్తువులమే, ఎప్పుడునూ
పరాధీనమైన వస్తువులమని తెలిసిన తరువాత నీకేమి సమర్పించెదను? ఈ
జ్ఞానము పురుషార్థోపయోగి అగునట్లు పరభక్తిని ప్రార్థించుచున్నాను.

*"అవబోధీత వానిమాం యథా ~ మయి నిత్యాం భవదీయతాం స్వయం

కృపయై తదనన్య భోగ్యతాం ~ భగవన్! భక్తి ప్రయచ్ఛమే"*

భావము: భగవంతుడా! నేను నీ వాడనని తెలిసినట్లే ఈ జ్ఞానము తప్ప మరేదియూ మనస్సునకు విషయము కానట్లు నిరవధిక ప్రీతిరూపకమగు పరభక్తిని కృపచేయుము స్వామీ! భగవచ్ఛేషత్వమునే గాక తదీయ శేషత్వమును కూడా ప్రార్థించుచున్నాను.

*"తవదాస్య సుఖైక సంగినాం ~ భవనేష్వస్త్యపి కీటజన్మ మే
ఇతరావసధేషు మాస్మభూత్ ~ అపి మే జన్మ చతుర్ముఖాత్మానా"*

భావము:

నాకు నీ భక్తుల గృహములయందు కీట జన్మమైనను కలుగు గాక!
ఇతరుల గృహములయందు చతుర్ముఖ బ్రహ్మ జన్మమైననూ వద్దు.
ఇంతేకాదు, నీ భక్తుల కటాక్షమునకైననూ నన్ను పాత్రుని చేయుము అను చున్నారు.

*"సకృత్త్వదాకార విలోకంసశయా
తృణీకృతానుత్తమ భక్తి ముక్తిభిః
మహాత్మభిః మామవ లోకృతాం నయ
క్షణేపి తే యద్విరహోతి దుస్సహః"*

భావము:

నీవెవరి విరహమును క్షణకాలమైననూ సహింపలేవో, నీ దర్శనమందు ఆశచే అన్నిటికంటెను పరమ పురుషార్థమైన మోక్షమును గూడా తృణీకరించిన (అయోధ్యవాసులు మొదలగువారి వంటి) ఆ నీ భక్తులగు

మహాత్ముల కటాక్షమునకు నన్ను పాత్రుని చెయ్యవయ్యా! శేషత్వమునకు
విరోధియైన వానియందు రుచిని ప్రకటించి వానిని పోగొట్టుమను చున్నారు.

*"నదేహం న ప్రాణాన్ న చ సుఖమ శేషాభిలషితం

న చాత్మానం నాన్యత్ కిమపి తవ శేషత్వ విభవాత్

బహిర్భూతం నాథ క్షణమపి సహి యాతు శతధా

వినాశం తత్సత్యం మధు మధన విజ్ఞాపన మిదమ్"*

భావము:

నాథా! నీ దాస్య వైభవములేని దేహమును ప్రాణములను అందరును కోరు
సుఖమును నా ఆత్మను కూడా నేను సహింపను. అది నూరు
విధములుగా నశించిపోవుగాక. మధుసూధనా! ఈ నా విజ్ఞాపనము
నిజమయ్యా! అట్టి అశుభములను అన్నింటినీ పోగొట్టవలెనని నీ కల్యాణ
గుణములను తలచి అపేక్షించు నను చున్నారు.

*"దురంతస్యానాథేః అపతిహరణీయస్య మహతో

నిహీనాచారోహం నృపశు రశుభస్యాస్పద మపి

దయాసింధో! బంధో నిరవధిక వాత్సల్య జలధే!

తవ స్మారం స్మారం గుణ గణమితీచ్ఛామి గతభీః"*

భావము: నేను ఆచారహీనుడను ~ నా అశుభములకు(దోషములకు)
ఆద్యంతములు లేవు. దయా సముద్రుడవును సకలవిధ బంధువును

వాత్సల్య సముద్రుడవు అగు నీ గుణ గణములను తలచి తలచి భయము
లేక (యీ నా దోషాలను పోవొట్టుమని) ఇట్లు కోరుచున్నాను స్వామీ!

*"అనిచ్చన్న ప్యేవం యది పునరితీచ్చన్నివ రజః

తమశ్చన్నశ్చద్మ స్తుతి వచన భంగీమరచయం

తథాపీద్ధం భూతం వచన మవలంబ్యాపి కృపయా

త్వమేవైవం భూతం ధరణిధర మే శిక్షయ మనః!"*

భావము:

ఇచ్చ లేకపోయిననూ నిజమైన ఇచ్చగలవారు చెప్పినట్లు, రజస్తమో
గుణములచే కప్పబడి కృత్రిమ స్తుతి వచనములనాడితిని. అయిననూ ఇట్టి
వచనమునైననూ అవలంబించి నా మనస్సును నిజముగా నీకు
ఉపకరణమగు నట్లు ఇచ్చాదులు గలదగునట్లు దయచేసి శిక్షింపుము.

*"పితా త్వం మాతా త్వం దయిత తనయస్త్వం ప్రియసుహృత్

త్వమేవ త్వం మిత్రం గురురసి గతిశ్చాసి జగతాం

త్వదీయ స్త్వద్భూత్య స్తవపరి జన స్త్వద్గతిరహం

ప్రపన్నశ్చైవం సత్యహమపి తవై వాస్మి హి భరః!"*

భావము:

నీవే తల్లివి, నీవే తండ్రివి, ప్రీతిపాత్రమైన పుత్రుడవు, ప్రియ మిత్రుడవు,
సామాన్య స్నేహితుడవు, గురువు, అందరికిని గతియైనవాడవు. నేను నీ

వాడను ~ నీ దాసుడను ~ నీ పరిజనుడను ~ నాకు నీవే గతి ~
ప్రపన్నుడవు ~ ఇట్లు నీకే భారమైనవాడను గదా. నీవు సకలవిధ
బంధువగుటచేతనూ నేను నీ దసుడనై నిన్ను శరణుజొచ్చియుండుట
చేతనూ రక్షింపక తప్పదని భావము.

*"జనిత్వాహం వంశే మహతి జగతి ఖ్యాతయశసాం

శుచీనాం యుక్తానాం గుణ పురుష తత్వ స్థితి విదాం

నిసర్గా దేవ త్వచ్ఛరణ కమలై కాంత మనసాం

అధోధః పాపాత్మా శరణద నిమజ్జామి తమసి" *

భావము:

రక్షకా! నేను జగత్ ప్రసిద్ధులును, శుచియైనవారునూ, యుక్త ప్రవృత్తి

కలవారునూ, గుణముల నిజమును పురుషుల నిజమును

తెలిసినవారునూ, నీ పాద పద్మములయందే భక్తి కలవారునూ అగు

గొప్పవారి వంశమున పుట్టియు పాపాత్ముడనై అజ్ఞానమున క్రిందుగ పడి

మునిగిపోవుచున్నాను. (స్వనైచ్యానుసంధానమును చేయుచున్నారు.)

*"అమర్యాదః క్షుద్రశ్చలమతి రసూయా ప్రసవభూః

కృతఘ్నో దుర్మానీ స్మర పరవశో వంచన పరః

న్యశంసః పాపిష్ఠః కథమహమితో దుఃఖ జలధేః

అపారా దుత్తీర్ణస్తవ పరిచరేయం చరణయోః" *

భావము:

నేను మర్యాదలేనివాడను ~ నీచ సేవా చపలుడను ~ అస్థిర చిత్తము
కలవాడను ~ పరుల దోషమును ప్రకటించేవాడను ~ ఉపకారికి అపకారము
చేయువాడను ~ అందరికంటే నేనే అధికుడని తలచేవాడను ~ మన్మథ
పరతంత్రుడను ~ వంచనపరుడను ~ నన్ను వ్యిశ్వసించినవారి యెడల
క్రూరకర్మ కలవాడను ~ పాపమునందే స్థిరమైనవాడను; ఇట్టి నేను ఈ
దుఃఖ సముద్రమైన సంసారమునుండి ఉత్తీర్ణుడనై ఎట్లు నీ
పాదపద్మములకు సేవ చెయ్యగలను? నీవు బుద్ధి పూర్వక ము గా నేను
చేసిన పాపములను కూడా పోగొట్టెడి వాడవని నమ్ముచున్నాను స్వామీ!

*"రఘువర! యదభూస్త్వం తాదృశో వాయసస్య

ప్రణత ఇతి దయాళుః యస్య చైద్యస్య కృష్ణ!

ప్రతిభవ మపరాద్ధు ర్ముగ్ధ సాయుజ్యదో భూః

వద కిమపదమస్గద్ధస్య తేస్థి క్షమాయాః"*

భావము:

రామావతారమున భూమిపై బడినదని అట్టి కాకమునకు (కాకి)
దయాళుడవైతివి. ప్రతి జన్మము నందునూ అపరాధమును చేసిన
శిశుపాలునికి దివ్యమగు సాహుజ్యమును ఇచ్చినావు. నీవు క్షమించరాని
అపరాధమేమి కలదు? ప్రపన్నుడనగు నన్ను రక్షింపుమని
ప్రాధేయపడుచున్నాను.

*"నను ప్రపన్న స్సకృదేవనాథ ~ తవాహమస్మీతిచ యాచమానః

తవానుసంప్య స్మృరతః ప్రతిజ్ఞాం , మదేక వర్ణం కిమిదం వ్రతం తే"*

భావము:

నేనొక పర్యాయమి ప్రపత్తి చేసి నీవాడనని యాచించు చున్నాను.

నీ ప్రతిజ్ఞ ననుసరించి దయ చూడవయ్యా స్వామీ! నన్నొక్కనినే విడచెడి ఈ వ్రతము నీకేమి? ~ ఆచార్య సంబంధమును బట్టి నన్ను రక్షింపమని వేడుచున్నానని అర్థము.

*"అకృత్రిమత్వ చ్చరణారవిన్ద ~ ప్రేమ ప్రకర్షావధి మాత్మవన్తం

పితామహం నాథమునిం విలోక్య ~ ప్రసీద మద్భృత మచింతయిత్వా"*

భావము:

నీ పాదపద్మములయందు స్వభావ సిద్ధమైన ప్రేమగల ఆత్మగుణ

పరిపూర్ణులగు పితామహులగు నాథమునిని చూచి నా ప్రవృత్తిని చింతింపక నన్ను అనుగ్రహించవయ్యా స్వామీ!

~(సేకరణ: పి. యల్. నరసింహాచార్య దాసన్)~